تراریختگان و تکرار «بِگَم‌بِگَم‌های معروف»

آزاد عمرانی*: وفق ماده ۲۳ قانون مطبوعات، پیرو انتشار مقاله‌ای در تاریخ ۲۳ آبان در صفحه ۱۶ روزنامه «شرق» با عنوان «هم‌گرایی دولت و شورای ملی ایمنی زیستی»، لازم می‌دانم مراتب ذیل را به اطلاع خوانندگان فرهیخته روزنامه «شرق» رسانیده تا دیدگاه‌های منتقدان واردات و تولید محصولات دستکاری‌شده ژنتیکی و رفتار متقابل طرفداران در بوته قضاوت افکار عمومی قرار گیرد:

۱. مطابق بخشی از اظهارنظر معاونت محترم ریاست‌جمهور و ریاست محترم شورای ملی ایمنی زیستی، جناب آقای دکتر اسحاق جهانگیری، در تاریخ ۹۶/۸/۱۵: «دست‌اندرکاران علم بیوتکنولوژی و مهندسی ژنتیک باید به‌دور از مسائل سیاسی، با استدلال منطقی و از موضع علمی، تردیدها و نگرانی‌های مخالفان را برطرف کنند و به جامعه آرامش خاطر بدهند». در مقاله مورخ ۹۶/۸/۲۳، عضو انجمن ایمنی زیستی برخلاف این دستور عمل کرده و به‌جای پاسخ‌گویی علمی و مستدل به ابهامات مطرح‌شده به محصولات دستکاری‌شده ژنتیکی نظیر «حضور ذی‌نفعان تراریخته در نهادهای نظارتی و سیاست‌گذاری، رهاسازی غیرقانونی برنج تراریخته در سال ۱۳۸۳ بدون اخذ مجوز سازمان محیط زیست، واردات انبوه و عدم برچسب‌گذاری محصولات دستکاری‌شده ژنتیکی، اجرانکردن آیین‌نامه اجرائی بند ج ماده از سال ۱۳۹۲ تاکنون و بی‌توجهی به قانون برنامه ششم در رابطه با محصولات تراریخته»، متأسفانه ترجیح دادند مانند مناظره تلویزیونی، با طرح مسائل شخصی و تکرار ادعای کذب و انتساب «واردکننده سموم شیمیایی» به منتقد، موضوعات اصلی پیرامون محصولات تراژنه را منحرف کرده و این پیام را به خوانندگان فهیم روزنامه «شرق» القا کند که انتقادات وارده به سلامت، ایمنی و مخاطرات محصولات دستکاری‌شده ژنتیکی، صرفا بر مبنای انگیزه‌های اقتصادی است!. آنچه در این اظهارنظر کماکان مغفول مانده است، «پاسخ‌گویی علمی و مستدل به مباحث حقوقی، ایمنی، سلامت و مخاطرات زیست‌محیطی محصولات دستکاری‌شده ژنتیکی وارداتی و تولیدی» است.

۲. نگارنده مقاله در حالی از «موضع قدرت» انجمن ارگانیک ایران را انجمنی «صنفی و غیرعلمی» لقب می‌دهد که معلوم نیست جایگاه ایشان در جغرافیای علم و فناوری کشور کجاست و با چه متر و معیاری به این جمع‌بندی رسیده‌اند؟ لازم به توضیح است برخلاف رویکرد علمی محض در برخی از انجمن‌های علمی کشور، انجمن ارگانیک ایران یک تشکل مرکب از صاحبان تجربه و دانش کاربردی، استادان دانشگاه، مدیران ارشد بخش دولتی در عرصه سلامت و کشاورزی، فعالان حقوق شهروندی و مدافعان حق سلامت بوده که در زیر چتر اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، به‌عنوان یک تشکل معتبر و پرسابقه فعالیت کرده است. حمایت و راهنمایی پایان‌نامه‌های متعدد دانشجویی، برگزاری همایش‌های علمی بین‌المللی و انتشار کتاب‌ها و مقالات متعدد علمی- پژوهشی از سوی این انجمن به موازات انجام امور آموزشی و ترویجی مرتبط با کشاورزی ارگانیک، باعث تمایز این سازمان مردم‌نهاد با سایر انجمن‌ها شده است. گزینش اعضای حقیقی و حقوقی انجمن ارگانیک ایران، پیرو ضوابط شفاف و قانونمند اتاق ایران است. مطابق این ضوابط، اهلیت اعضا باید در تمام جنبه‌های حقوقی، تحصیلی، نظام‌وظیفه، مالیاتی، بانکی، بیمه و کارآفرینی به‌طور سالانه مورد ارزیابی و بازنگری قرار گیرد. چنانچه بسیاری از کارآفرینان و شرکت‌های موفق توانسته‌اند علم را به تولید ناخالص داخلی (GDP) تبدیل کرده و شرایط عضویت در اتاق بازرگانی ایران را احراز کنند؛ شرایطی که تولیدکنندگان محصولات دستکاری‌شده ژنتیکی، با وجود تأسیس چندین شرکت خصوصی و بهره‌مندی از تسهیلات و امکانات طرح‌های پژوهشی دولتی، موفق به احراز آن نشده‌اند. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، عرصه عمل و بروز ظرفیت‌های کاربردی علوم است و برگزاری نمایش‌های تبلیغاتی و دستاوردهای صرفا پژوهشی در آن خریداری ندارد. اینجا معیار، تبدیل علم به تولید است نه شعارهای بدون پشتوانه علمی و اجرائی که «برخی عالمان بی‌عمل» سر می‌دهند. بدیهی است یکی از دلایل دشمنی آشکار مدافعان محصولات تراژنه با انجمن ارگانیک ایران، توفیق‌نیافتن آنها در تسخیر این تشکل غیردولتی به دلیل فیلترهای گزینشی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران است.

۳. در بخشی از مقاله به «تولیدهای لوکسِ ارگانیک» اشاره شده است درحالی‌که با توجه به ساختار خرده‌مالکی اقتصاد کشاورزی در ایران، علائم بروز تغییر اقلیم و بحران کم‌آبی، توسعه و ترویج کشاورزی ارگانیک نسخه‌ای نجات‌بخش برای کشاورزی ایران در راستای افزایش درآمد کشاورزان و مبارزه با مهاجرت روستاییان، کنترل حاشیه‌نشینی و مقابله با بحران‌های اجتماعی به‌شمار می‌رود؛ چنانچه با افزایش تقاضای بین‌المللی، صادرات محصولات ارگانیک گواهی‌شده نظیر پسته، انار،

زعفران، کیوی، عسل، گیاهان دارویی، دمنوش و چای به اتحادیه اروپا، کره و ژاپن از رونق مناسبی برخوردار شده و در صنایع تبدیلی، گیاهان دارویی و نهاده کشاورزی ارگانیک، ایران یکی از مهم‌ترین تولیدکنندگان ارگانیک منطقه به‌شمار می‌رود. همچنین، دریافت نشان برترین شرکت در حوزه زیست فناوری کشاورزی از سوی یکی از اعضای هیئت‌رئیسه انجمن ارگانیک، ضمن ابطال اتهام غیرعلمی‌بودن انجمن ارگانیک، از کاربردی‌تربودن خدمات بیوتکنولوژی در کشاورزی ارگانیک در راستای برآورده‌کردن نیاز کشاورزان ایرانی حکایت می‌کند. با کمک کشاورزی ارگانیک، به‌جای «نکاشت» می‌توان هم‌زمان کاشت و منابع آبی و زیست‌بوم را هم مدیریت کرد. مهم‌تر اینکه توسعه کشاورزی ارگانیک، در بند ۱ ماده ۸ سیاست‌های کلی اصل ۱۱۰ قانون اساسی، ابلاغیه مقام معظم رهبری و بند ۱۴ اولویت‌های تخصصی کشاورزی در ضمیمه حکم جناب آقای دکتر روحانی، رئیس‌جمهور محترم به وزیر محترم جهاد کشاورزی در دولت دوازدهم مورد تأکید قرار گرفته است ولی در نقطه مقابل دانشمندانی که پیش‌کسوت معرفی می‌شوند و مدعی ولایت‌مداری هستند، راه نهادینه‌کردن واردات، تولید و مصرف محصولات دستکاری‌شده ژنتیکی را تخریب کشاورزی ارگانیک طرح‌ریزی کرده‌اند و برخلاف سیاست‌های اصل ۱۱۰ قانون اساسی و خواست رئیس‌جمهور محترم، با سفارش «مقالات مروری جهت‌دار» به مراکز تحقیقاتی، سعی در ترویج محصولات تراژنه و تخریب محصولات ارگانیک را دارند!

۴. درخصوص «کثرت موافقان محصولات تراریخته» ذکر همین نکته کافی‌است که در مناظره‌های تلویزیونی، افرادی به‌عنوان نمایندگان سازمان حفاظت محیط‌زیست در مقابل دوربین زنده تلویزیون ظاهر شدند که هیچ رابطه استخدامی با این سازمان نداشته‌اند. دانشمندانی که تراژنه‌ها را یکی از کلیدهای دستیابی به امنیت غذایی، توسعه پایدار و مقابله با تغییرات اقلیمی می‌پندارند، مگر ملاحظه نمی‌کنند که ماه‌عسل محصولات تراژنه مقاوم به علف‌کش و آفات به نقطه پایانش نزدیک شده است. چنانچه بر مبنای آمار مرکز ISAAA در سال ۲۰۱۶ سطح زیر کشت پنبه تراریخته در کشورهای هند و چین نسبت به سال ۲۰۱۵ حدود دومیلیون هکتار کاهش نشان داده است. چرا آمارها تحلیل نمی‌شوند و از تجربه سایر کشورها استفاده نمی‌شود؟ چرا باید اشتباهات سایر کشورها را مجددا تکرار کنیم؟ کشاورزی ما دیگر تابِ تحمل آزمون‌وخطا را ندارد.

افرادی که قطع واردات محصولات تراژنه به کشور را مساوی بروز بحران‌های اقتصادی و اجتماعی ناشی از گرانی نهاده دامی، گوشت، مرغ و روغن اعلام می‌کنند و با چنین هراس‌افکنی‌هایی ملت ایران را از دسترسی به تغذیه مطمئن محروم می‌سازند، چرا آمارهای جهانی تولید محصولات طبیعی و غیرتراژنه را کتمان می‌کنند؟ وقتی که ۷۴ درصد ذرت و ۷۶ درصد کلزای تولیدشده در جهان غیرتراریخته و طبیعی است، چه اجباری در واردات نوع تراریخته آنها وجود دارد؟

۵. در ابتدای این مقاله به محورهای جلسه شورای ملی ایمنی زیستی مورخ ۹۶/۸/۱۵ مبنی بر «تبیین استفاده مسئولانه از محصولات تراریخته به دلایل برتری کیفی و سلامت بیشتر این محصولات» اشاره شده است. این سؤال مطرح می‌شود که چرا با این حجم بالای تبلیغات درخصوص سلامت و کیفیت محصولات تراژنه و نوید انتفاع آن برای کشاورزان، از برچسب‌گذاری محصولات تراژنه خبری نیست؟ اگر واقعا این محصولات سالم، مفید و سودمند هستند، چرا در برابر برچسب‌گذاری این محصولات و آگاهی مصرف‌کنندگان از ماهیت «تغییر ژنتیکی یافته» محصولات تراژنه مقاومت می‌شود؟ اگر واقعا کشت محصولات تراژنه تا این حد که ادعا می‌شود به اقتصاد کشاورزان کمک می‌کند، پس چرا به‌جای تبلیغات و زورآزمایی رسانه‌ای و تصمیم‌گیری در پشت درهای بسته، نظر کشاورزان لحاظ نمی‌شود؟ اگر در سلامت و ایمنی محصولات تا این حد اطمینان وجود دارد، پس چرا آیین‌نامه اجرائی بند ج ماده ۳ قانون ایمنی زیستی مصوب سال ۱۳۹۲ بدون حتی یک مورد ارزیابی محصولات تراژنه اجرا نشد؟ چرا نظر و بازخورد صدها کشاورزی که برنج تراریخته را در فاصله سال‌های ۸۳ الی ۸۵ -به استناد گزارش مستند مرکز تحقیقات استراتژیک- تولید انبوه کردند، احصا و ارزیابی نمی‌شود؟ آیا تاکنون از سه هزار کشاورزی که مخالفتشان را با تولید و واردات محصولات تراریخته در برنامه ششم توسعه کشور اعلام کرده و طومارشان را تحویل کمیسیون کشاورزی مجلس داده‌اند، پرسش شد که دلیل مخالفت آنها چیست؟ آیا دانشمندانی که با یک امضا از تولید و واردات محصولات تراریخته حمایت می‌کنند، در برابر مخاطرات آن در آینده هم مسئولیتی می‌پذیرند؟ نمونه آن آزولای نابودگر است که نه‌تنها خدمتی به کشاورزی ایران نکرد، بلکه سالانه ده‌هامیلیارد تومان خسارت به شالیکاران شمالی وارد می‌کند! تحفه فیلیپینی دانشمندان کشور که متأسفانه امروز کسی مسئولیتش را به گردن نمی‌گیرد ولی ضررهای هنگفت آن به شالیکاران هرساله پابرجاست.

۶. محور اصلی مقاله منتشرشده در تاریخ ۹۶/۸/۲۳، به میان‌کشیدن نام یک کمپانی فرانسوی است که اصولا ارتباطی با موضوع تراژنه‌ها ندارد. وام‌گرفتن از نام شرکت «زدای فرانسه» و طرح اتهام «واردات سموم شیمیایی و رنگ‌آمیزی پرتقال‌های نارس» حربه‌ای نخ‌نماشده برای انحراف افکار عمومی و گم‌کردن ردپای عاملان اصلی واردات و فروش بذرهای تراژنه و سموم علف‌کش و آفت‌کش مهلک مکمل آن است. حال که حلقه‌های مفقوده پروژه «آسیای کوچک» در حال کشف است، انتشار این‌گونه مطالب در جهت تخریب یک شرکت فرانسوی که محصولاتش در حوزه افزایش ماندگاری میوه در مرحله پس از برداشت و غیرمرتبط با سموم مهلک کشاورزی و تراژنه‌هاست، در نوع خودش جالب توجه و تا حدود زیادی مضحک است. خوشبختانه با ایجاد سامانه جامع تجارت در دولت یازدهم، امکان مشاهده و پیگیری تمامی مراحل واردات کالا، شامل نوع محصول، کشور مبدأ، ارزش کالا و مجوزهای مربوطه در این سامانه وجود دارد. بنابراین طرح چنین موضوعاتی در شرایط کنونی که حتی حمل‌ونقل کالا بین انبارها منوط به دریافت کد شناسه از این سامانه است، نشان از ناآگاهی برخی از مدافعان محصولات تراریخته از شرایط کنونی اقتصاد کشور را دارد. ای‌کاش نگارنده مقاله موضوع را ریشه‌ای و سوابق این کمپانی فرانسوی را مطالعه می‌کردند تا دریابند «دانشمند پیش‌کسوت تراریختــه و مدعی ولایت‌مداری» از سال ۸۵ لغایت ۹۱ به‌عنوان عضو هیئت‌مدیره یک شرکت خصوصی، ذی‌نفع تجاری واردات محصولات این کمپانی بوده است. به دلیل یک‌سری تخلفات، ادامه توزیع محصولات این کمپانی خلع ید شد. قطعا جدا از انگیزه‌های پشت تخریب نام تجاری و انتساب عناوین «واردات سموم شیمیایی» و «رنگ‌آمیزی پرتقال‌های نارس» که با توجه به قانون تجارت اتحادیه اروپا در کشور مبدأ پیگیری خواهد شد، حضور یک مقام عالی‌رتبه دولتی در هیئت‌مدیره یک شرکت خصوصی در مغایرت کامل با اصل ۱۴۱ قانون اساسی مبنی‌بر منع اشتغال کارکنان دولت بوده و مجازات‌های آن در قانون مشخص شده است. به‌راستی چرا باید مدیران دولتی و تصمیم‌ساز در هیئت‌مدیره شرکت‌های خصوصی مرتبط با تولید و واردات محصولات تراژنه عضویت یابند؟

۷. نگارنده مقاله با مفروض‌بودن فعالیت‌های شرکت، قلمرو فرامرزی فعالیت‌ها و نام، با مشاهده یک تصویر از فناوری سبزی‌زدایی مرکبات -که از قضا زاییده بیوتکنولوژی- است آن‌چنان مشعوف شده‌اند که مانند مناظرات پیشین از فضای علمی و تحلیلی موضوع خارج شده و تنها از روی یک تصویر و بدون چشیدن یا اندازه‌گیری نسبت قند به اسیدهای آلی، تشخیص داده‌اند که میوه مذکور «نارس» است. توصیه می‌شود که ایشان با مراجعه به سایت اینترنتی مؤسسه تحقیقات مرکبات کشور، الزامات منتشرشده در رابطه با سبزی‌زدایی مرکبات را مطالعه کنند. همچنین پرواضح است که اگر اطلاعات رنگ‌های خوراکی - که در صنایع غذایی مانند نوشابه‌سازی، ژله، بستنی، آبمیوه، مربا و... کاربرد دارد- در سایت شرکت قرار گرفته، متعاقبا مخاطرات، موارد منع مصرف، الزامات مصرف و شرط نظارت مسئول فنی واجد شرایط وزارت بهداشت به‌عنوان ضابط سازمان غذا و دارو، قید شده است. با توجه به قلمرو فرامرزی این شرکت و لزوم تطابق سایت فارسی و انگلیسی، معرفی یک فناوری و محصول، لزوما به معنای فروش آن در بازار ایران نیست. چنانچه این شرکت در نامه شماره ۲۲۱۸ مورخ ۹۶/۸/۱۰ به سازمان غذا و دارو، پیشنهاد آموزش شهروندان در ارجحیت قراردادن انتخاب مرکبات تازه با رنگ طبیعی و فرهنگ‌سازی عمومی برای تغییر رفتار مصرف‌کنندگان را پیشنهاد کرده است. زیرا تا زمانی که مشتریان متقاضی میوه‌های خوش‌رنگ‌ولعاب باشند، واحدهای بسته‌بندی میوه نیز تابع تقاضای بازار خواهند بود. نتیجه این کلوخ‌اندازی‌ها به بخش غیردولتی و «بگم‌بگم»های معروف هرچه باشد، به سود منافع ملی و اقتصاد مقاومتی نخواهد بود.

*** عضو هیئت رئیسه انجمن ارگانیک ایران**

قصه‌ها

کمک!

مریم پیمان

● یا مونس المستوحشین فی الظلم. شومینه را خاموش می‌کنم و با نور شمعک آن خلوت. چراغ‌ها خاموش‌اند تا شاید چراغی در روستاهای زلزله‌زده با نور بیشتری بتابد. این تنها کاری است که از دخترک ترسیده برمی‌آید. زانوهایم را سفت بغل می‌زنم و خیره به نور شمعک به خورشید خانه شکوفه می‌اندیشم. دختری آسیب‌دیده در زلزله سرپل‌ذهاب. به مادری می‌اندیشم ۳۷ساله و تنها در زیر چادر هلال‌احمر که با هیچ پوششی فرزندانش را در آغوش نه‌چندان گرم خود گرفته است. «خانه ما فرسوده بود. سقف و دیوارها آوار شدند». خاک از دیوارها بر زمین ریخت. آینه و گلدان افتاد. دیوارها به سمت شکوفه و سه دخترکش هجوم آوردند و هر چهار نفر فریاد وحشت سر دادند. «خانه خرابه‌ای بود. اما همان نیز دیگر نیست». مددکار خیریه با افسوس از روی پرونده برایم می‌خواند؛ «قرار بود برای آنها خانه‌ای بسازیم اما هنوز نوبتشان نشده بود». با هجوم دیوارها و لرزش زمین خاطره ۱۷ساله دست خورشید ۱۳ساله را گرفت. مادر ستاره هشت‌ساله را بغل زد. به سوی تنها راه نجات دویدند و لحظه‌ای بعد بدون هیچ برنامه و حرفی همه از بالکن به حیاط پریدند. گویی مرگ و آسیب هیچ هراسی برای پرندگان از بالکن خانه تنهایی‌هایشان نداشت که این‌گونه بی‌محابا و رها از سقف‌ها و دیوارها فرار کردند. حالا شکوفه مانده است و دخترانی زخمی از تنها راه فرار. پیشانی‌ام را روی زانوهایم می‌گذارم. هوا سرد شده است. از خودم می‌پرسم که آنها چه می‌کنند. شکوفه گریه می‌کرد. هنوز نمی‌داند آسیب‌هایی که دخترانش دیده‌اند چقدر جدی است. هنوز پزشکی نیافته است تا آنها را معاینه کند. از حجم زیاد ماشین‌ها گله داشت و ترافیک جاده‌های منتهی به روستای بان مزاران شهرستان دالاهو از توابع سرپل‌ذهاب. پول رسیده است برای کمک اما پزشک و راه ارتباطی هنوز در دسترس نیست. امروز هم ترافیک اطراف دردسری بود که راه آنها برای رفتن به شهر و معاینه را بسته بود. چندین شب در چادرها مانده‌اند. چادر از خانه آنها امن‌تر است، اما زخم پاهای دخترکانش دردی بر سینه آنهاست. نمی‌داند پای آنها شکسته است یا عفونت دارد. تنها می‌داند دخترکانش درد دارند. صدایش می‌لرزد از سرمای بی‌امان زمستان نیامده. چشمان خیسم را با آستین ژاکتم پاک می‌کنم. صدای گریه کسی در خانه می‌پیچد. تصویر شکسته قاب پدر را زیر خاک‌ها می‌یابند. خورشید، خاطره و ستاره می‌گریند. نمی‌دانم صدای گریه کدام یک از ما به آسمان می‌رسد. آیا فردا راهی برای رفتن به پزشک پیدا خواهد شد یا پزشکی به روستا خواهد رسید که بدون تجهیزات درد آنها را درمان کند. سرم را به دیوار سرد خانه تکیه می‌زنم. به شمعک نگاه می‌کنم شاید چشمان شکوفه در آتش امشب گرد چادرها کمی گرم شود. پتو را به خودش می‌پیچد اما دل ناامید او باز به سرما اجازه ورود داده است. یادش نیست سه سال پیش چندنفری آمدند و با تسلیت فوت همسرش برای دختران پدری کردند. به جاده نگاه می‌کند. می‌دانم باز منتظر مردان خیریه است. یقین دارد که تنهایشان نمی‌گذارند، تنها جاده‌ها بند آمده‌اند. وگرنه آنها در راه هستند.

نگاه

حالا... پس از زلزله سهمگین... چه کنیم؟

شاهده شفیعی . مشاور والد- کودک

● حالا... پس از زلزله سهمگین... چه کنیم؟ اگر مستقیما با کودکان و نوجوانانی روبه‌رو هستیم که تنها مانده‌اند، نگران‌اند و سوگوار، بهتر است ابتدا از آنها بپرسیم: آیا من می‌توانم کمکت کنم؟

اگر مایل به ارتباط با ما نبودند، به این معنی است که رابطه، نیازمند کمک ماست. از یک موضوع خنثی یا یک فعالیت خوشحال‌کننده استفاده کنیم: مثل هم‌بازی‌شدن با او در بازی گل یا پوچ! صبر کنیم تا به ما اطمینان کند.

او را تشویق کنیم آزادانه نقاشی بکشد، رنگ‌ها را به کار بگیرد و حتی زلزله را نقاشی کند.

حالا شاید کودک بتواند به ما بگوید غم و رنج را در کجای بدنش حس می‌کند. آیا این احساس غمی است که در قلب یا در سینه اوست، یا خشمی است که در دست‌هایش آن را تجربه می‌کند؟

با او سکوت کنیم و با حرکات چهره و صدایش هماهنگ شویم؛ مثلا بگوییم: فکر می‌کنم غمگینی از اینکه... و بعد اجازه دهیم جمله‌مان را کامل کند.

حرفش را قطع نکنیم تا احساساتش را با ما در میان بگذارد.

اطمینان غیرواقعی به کودک و نوجوان ندهیم و سعی نکنیم رنج را به زور از او دور کنیم.

کودک یا نوجوان درک مشخصی از نصیحت‌ها، حرف‌های فلسفی و از این دست ندارد. بیشتر به او گوش دهیم تا با این غم سازگار شود.

اگر می‌خواهد نشانی از خانه و داشته‌هایش پیدا کند، به او کمک کنیم. یافتن هر نشانه، می‌تواند به احساس تعلق او کمک کند.

مخصوصا برای خردسالان مکان و زمان ثابتی را برای بازی، نقاشی و فعالیت‌های گروهی در نظر بگیریم. این یعنی برقراری دوباره امنیت و احساس تعلق!

به پرسش‌هایشان پاسخ صحیح بدهیم. اگر نمی‌دانیم، بگوییم: «نمی‌دانم، سعی می‌کنم جوابش را پیدا کنم و دوباره با هم حرف بزنیم».

اگر امکان‌پذیر باشد، اجازه دهیم نوجوان یا کودک، در گروه افراد حمایتگر فعالیت کند، آن‌وقت درمی‌یابد که می‌تواند احساساتش را کنترل کند و حتی به دیگران کمک برساند. هم کودکان و هم نوجوانان به آغوش نیاز دارند. آنها را در آغوش بگیریم.

و سه نکته مهم:

۱- اگر خودمان متخصص و مشاور آموزش‌دیده نیستیم، به‌هیچ‌وجه اقدام به درمان سوگ نکنیم!

۲- مراقب کودکان باشیم، مبادا در این موقعیت، مورد آزار یا سوءاستفاده هم واقع شوند.

۳-تحت هیچ شرایطی، بچه‌ها مسئول خوب‌کردن حال ما نیستند و نباید مخاطب درددل بزرگ‌ترها باشند. حالاست که منطقه نیازمند کمک‌های مشاوره تخصصی است تا از درد و رنج کمی بیاساید. این روزها، روزهای تکان‌دهنده‌ای است... .

جدول ۲۹۷۵ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- جانوری بی‌مهره با بدن بندبند- روز قیامت- جراحت ۲- مترجم- ایالتی در آمریکا ۳- صد مترمربع- نوعی پارچه ضخیم و خشن- شراب- دشمن سرسخت ۴- یکباره- استوار و محکم- مبتلا به بیماری روحی ۵- بازرگانان- پدر- جانشینی ۶- ترس بسیار- تندرست- بازی قهوه‌خانه‌ای قدیم ۷- لباس مردانه عربی- اندازه فرنگی - بی‌فایده ۸- باشگاه فوتبال اوکراینی ۹- قلم نی- عدس پخته لعابدار- شادمانی و خوشی ۱۰- آسودگی- همراه پشتک- همدم ۱۱- روز گذشته- محل تهیه و فروش لباس- مثل و مانند ۱۲- وسیله کمک حرکتی کودکان نوپا- جمع شیء- گوارا، نوشین ۱۳- رودی در ایتالیا- موضوع، مطلب- از بحور شعر فارسی- صدای کلفت ۱۴- به درآمد کم ولی همیشگی و مرتب گویند- مانع تابش آفتاب ۱۵- لغزنده- شهرستانی در آذربایجان شرقی - قسط‌بندی‌شده.

عمودی:

۱ - راهنمایی‌کردن- نام سابق شهرکرد- سیستمی برای نمایش تصویر رنگی در تلویزیون ۲- غذای چرب و شیرین اراکی‌ها در ماه رمضان - پاک‌کردن گل‌ولای از قنات ۳- خاندان- هریک از آپارتمان‌های یک ساختمان- خجالتی- علفخواری با ریش دراز ۴- نوعی سطح شیب‌دار- رستگاری- آبگوشت ۵- روغنی بدون کلسترول - شیعه‌بودن- برادر رستم در شاهنامه ۶- بیگانگان- دین رایج در هندوستان- بزرگ ۷ - سیاست‌مدار- استانی در هند- به‌تنهایی ۸- من و شما- ولیعهد فتحعلی شاه قاجار که در جنگ گنجه شکست خورد- آخرین زندانی نازی ۹- جنگ و نبرد- زبانه آتش- ورزشی رزمی ۱۰- نخجیر- طلق نسوز - دریاچه‌ای در آفریقای جنوبی ۱۱- گازی رادیواکتیو و بسیار سمی- رمانی نوشته محمد حجازی - کرانه‌های آسمان ۱۲- پایان ، انتها- آشوب- نخ تابیده ۱۳- تکرار حرفی- سنگ قپان- هیزم- حرف همراهی ۱۴- چاخان- برداشت شخصی از مفاهیم ۱۵- الیاف پوست نخل- چپاول- مصونیت از خطر.

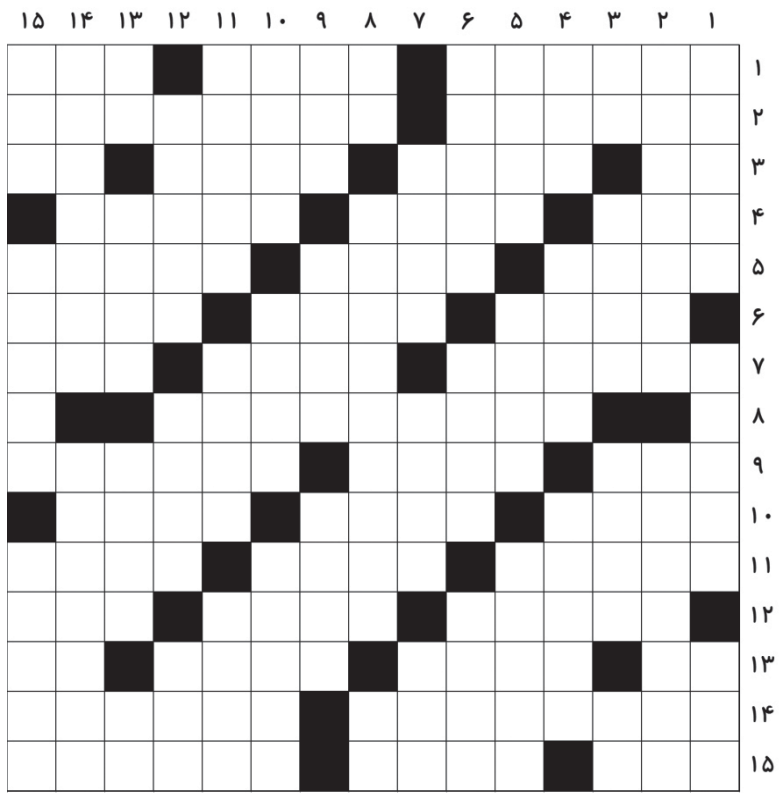

حل سودوکو سخت

۸	۳	۹	۴	۱	۷	۶	۵	۲
۲	۷	۶	۳	۵	۹	۱	۸	۴
۱	۴	۵	۶	۲	۸	۷	۳	۹
۳	۵	۴	۸	۶	۱	۲	۹	۷
۷	۱	۸	۹	۳	۲	۵	۴	۶
۶	۹	۲	۵	۷	۴	۳	۱	۸
۵	۸	۳	۲	۹	۶	۴	۷	۱
۹	۶	۱	۷	۴	۳	۸	۲	۵
۴	۲	۷	۱	۸	۵	۹	۶	۳

حل سودوکو ۱۹۷۰

۱	۸	۷	۹	۴	۵	۶	۳	۲
۴	۲	۶	۳	۱	۸	۷	۵	۹
۵	۹	۳	۷	۲	۶	۸	۴	۱
۸	۷	۹	۱	۳	۴	۲	۶	۵
۶	۵	۱	۲	۸	۷	۳	۹	۴
۲	۳	۴	۶	۵	۹	۱	۸	۷
۷	۶	۲	۴	۹	۳	۵	۱	۸
۳	۴	۵	۸	۷	۱	۹	۲	۶
۹	۱	۸	۵	۶	۲	۴	۷	۳

جدول ۲۹۷۴

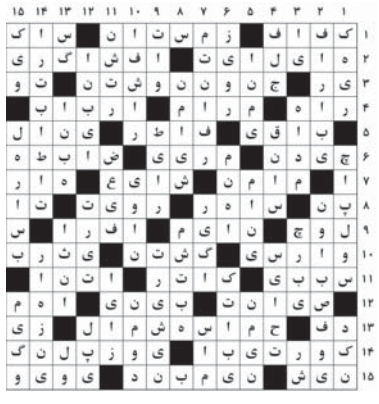

سودوکو سخت ۱۹۷۱

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

	۶	۱			۴			
	۹		۳			۵		
۲	۵					۱	۷	
	۴			۸	۵			۲
			۲		۷	۶		۵
				۳		۸		۷
۱				۹				۶
		۴	۶			۲		
	۳						۸	۹

سودوکو ۱۹۷۱

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

	۳	۸		۶		۴	۵	
	۶	۲		۷				۹
۹	۵	۱	۳					
		۹		۳	۸	۵	۱	۴
۲	۱		۷					۸
۳		۴	۱					۲
	۲	۷	۴				۶	
			۶	۲			۴	۷
			۸		۷		۹	۳